

פרטיכל מס' 10/ע

מישיבת ועדת הכספים

ביום ג', יב' כסלו תשי"א - 21.11.50

בוכחים:

- הי"ר ד. צ. פנקס
- י. רוקח
- ש. דיין
- י. אפרתי
- פ. נפתלי
- א. ס. בניחובסקי
- א. חושי
- א. בן-אליעזר
- א. הרצפלד
- ד"ר א. גרנות
- ב. רפטור

פוזמנים:

- ד. הורוביץ - מנהל משרד האוצר
- י. אברך - מנהל אגף החנוך
- ס. זגני / החשב הכללי
- פ. אלון - מזכיר הועדה
- ש. ספיבק - מטעם האוצר

סדר היום:

- א. שאילתות לנציג האוצר (ואחרות):
 1. סתן פרטיות לפרדסנים;
 2. הענקות לעיריות;
 3. שרות השדור;
 4. חיטול משרד האספקה והקצוב;
 5. קרן השואה;
 6. ייבוא ללא תשלום;
 7. איגרות החוב באמריקה;
 8. הפעלת הצבא במעברות;
 9. הגבלת האשראי בבנקים;
 10. שחרור שטרלינגים והשמוש בהם.
- ב. תשובות נציג האוצר על השאלות הנ"ל.
- ג. תקציב החנוך לשנת הכספים 1950/51.

הישיבה נפתחה בשעה 09.00.

א. שאילתות לנציג האוצר: (ואחרות):

1. מתן פרמיות לפרדסנים:

י. רוקח:

בשנה שעברה התעוררה השאלה של מתן פרמיות לשולחי פרי הדר. השנה נפטר הפרי פחות מאשר בשנה החולפת, וההוצאות גדלו, בקשר עם הגדלת הוצאות העבודה והאריזה. הפרדסנות היא אחד מהסקורות השובים ביותר שלנו לטבע זר. בשנה שעברה נתנו פרמיות של 12% לעופת שטרלינג.

פ. נפתלי:

אני פוקש לא לדבר על נושא זה מחוץ ולא למרמם את הדברים, כי הפרטום שניתן לדבר בשנה שעברה השפיע על מחיר התוצרת באנגליה.

הי"ר ד. צ. פנקס:

הפנב נשתנה לעופת השנה שעברה, כי הקונה השנה היא איגה הממשלה, אלא מוחרים, כיון שהפקוח חופל. לאור הפציות החדשה צריך הענף להתארגן מחדש בקשר למכירה.

2. הענקות לעיריות:

י. רוקח:

מה יהיה בענין ההענקות לרשויות המקומיות ששרם ניתנו?

הי"ר ד. צ. פנקס:

אני מציע להרכיב ועדת טשנה אשר תשפע את הצעותיהם של משרד הפנים ומשרד האוצר לחלוקת ההענקות. לי ידוע ששאר הפנים מעוניין להחיש את סידור הדבר.

סיכום:

נבחרה ועדת טשנה של ועדת הכספים אשר תשפע את הצעותיהם של משרד הפנים ומשרד האוצר, בקשר לחלוקת ההענקות לעיריות. חברי הועדה הם: מר ד. צ. פנקס (יו"ר); מר י. רוקח; מר י. אפרתי; מר א. פ. גניחובסקי; מר א. בן-אליעזר; מר א. חושי; מר ט. טנה.

3. שרות השדור:

י. רוקח:

אינני יכול לדבר כאן על השאלה בכללית של הרדיו. ענין שרות השדור אינו ענין של אדם אחד, אלא שאלה של שיטה. נבחרה ועדת טשנה אשר תפקידה היה לבדוק את השאלה הזאת. האם הגישה ועדת טשנה זו דו"ח?

הי"ר ד. צ. פנקס:

השלנו שש בזמנו את ריכוז ועדת המטנה הזאת על מר גניחובסקי. הוא התקשר עם מר פוליאלי, ובקשו להשתתף בישיבת הועדה. אולם מר פוליאלי אמר שאינו יכול להיענות לבקשה, כיון שהדבר אינו בגדר תפקידו. פניתי למר שרף שהוא מנהל משרד ראש הממשלה, והוא בקש שאפנה לראש הממשלה שיבוא בעצמו או ימנה מישהו אשר יסור דו"ח לועדה. כתבתי לראש הממשלה, אך שרם קבלתי תשובה.

בקשר עם התקציב, צריכה הועדה לברר איזה מחלקות, עבודתן טובה, ואיזה עבודתן אינה טובה. הועדה תתכנס ותראה מה לפנייה.

4. חיסול משרד האספקה והקצוב:

א. ס. גניחובסקי: נתחמל משרד שהעסיק 1,500 פקידים ושהיה לו תקציב גדול. צריך להביא חוק תקציבי בעניין זה לכנסת. מבחינת התקציב, נוצר כאן חלל דיק. מי מקבל את הכסף? אי אפשר לשלם למשרד כסף אם הוא איננו קיים.

הי"ר ד. צ. פנקס: דבר זה הוא בסמכות הכנסת ולא בסמכות ועדת הכספים. העברות מטעיף משנה לפעיף משנה הן בסמכותנו, אך העברות מטעיף לפעיף הן בסמכות הכנסת. בקשר עם חיסול משרד האספקה, חייבת הממשלה להביא לכנסת תקציב חדש.

ס. זגני: כתבתי לשרים החדשים שימציאו תקציבים חדשים. עד סוף נובמבר תקבל הגזברות של מה שהיה משרד האספקה והקצוב את התקציב ותשלם לאנשים, לפי העובדים הקיימים. מהראשון בדצמבר יהיה תקציב חדש.

5. קרן השואה:

א. ס. גניחובסקי: הוחלט בזמנו שהשר הממונה על קרן השואה יביא דו"ח לוועדת הכספים. עברו חדשים, ובינתיים באו שנויים במסרדים עצמם. אני מציע, בקשר עם חיסול החשבונות עם המשרד הקודם, שנציג האוצר ימסור לנו דו"ח בעניין זה. כשבוע שעבר קראתי תשובה על שאילתה שהוגשה לשר האספקה והקצוב. בתשובה זאת כתב השר כי אין משלמים מסכורות לאנשים מקרן השואה. אנו שמענו דו"ח ממבקר המדינה, ושמענו שכ-70 פקידים במשרד האספקה והקצוב לא היו רשומים בתקציב הרגיל. אינני רוצה להעמיד את השאלה הזאת בפני הכנסת, אך צריך לעשות משהו בעניין זה.

הי"ר ד. צ. פנקס: על שאלת הצד החוקי שבעניין קרן השואה, קבלתי מכתב המזכיר לי את החוקים שהיו קיימים עוד מימי השלטון המנדטורי, הפקנה לממשלה את הזכות לקיים קרן כזאת ולהשיל תשלומי יתר.

בעניין המדיניות בעניין זה והדו"ח, בקשנו ששר האספקה ימסור לנו דו"ח. אני מניח שנצטרך לשמוע את שר החקלאות בענייני סזון ואת שר המסחר והתעשייה בענייני תעשייה וכו'.

איננו צריכים לשפל בעניין הפקידים, ובעניין התשלום לפקידים מן המקור הזה של קרן השואה, כי כשסיימנו את התקציב קבענו שלא יהיה פקיד במדינה שלא יהיה רשום בתקציב. האוצר הבטיח לקיים זאת, ואני מקווה שההבטחה קיימת.

6. ייבוא ללא תשלום:

א. פ. בניחובסקי:

אני רוצה לדעת מתי ידונו על ענין זה של הייבוא ללא תשלום. הדברים הולכים ונעשים ללא ידיעת ועדת הכספים. אני מבקש שייקבע זמן לדיון זה.

היו"ר ד. צ. פנקס:

כתבתי לשר המסחר והתעשייה שאנו מבקשים לשמוע את תכניותיו בענין זה לפני שהוא מפעיל אותן. גם לשם האוצר שלחנו העתקה מן המכתב הזה. טרם קבלתי תשובה על מכתבי.

7. איגרות החוב באמריקה:

א. פ. בניחובסקי:

אני מבקש שכששר האוצר יבוא, נקבע ישיבה שבה נדון על ענין איגרות החוב באמריקה. אינני רוצה לשמוע על ענין זה מן העתונות.

8. הפעלת הצבא בענין המעברות:

היו"ר ד. צ. פנקס:

אותי מענין הצד התקציבי שבטפעל זה של הצבא במעברות. נדקנו היסב את תקציב הבטחון, ולא מצאנו בו סעיף לספול במעברות. אינני אומר שאיננו צריכים לעשות את המכסיפום לפען המעברות, אך התפלאתי לצורה זו של הנהלת המדינה.

א. הרצפלד:

המטלה רחוקה לסוכנות שכל ההשקעות שהיא תשקיע וכל מה שהצבא יתן, יבתן תפורה קבלת התמורה. המדובר בעקר על שמירה ואפון לשמירה. עד כה במעברה של כ-700 נפש היו רק שני סדריכים, שהיה להם אפילו תפקיד של פשטרה במקום. מלבד שני הסדריכים האלה, לא היתה שמירה בלילות. הצבא קבל על עצמו לעזור, ועזרתו אינה ניתנת להערכה בכסף. הצבא יפריש מהפילואים רופאים, אחיות ואנשים אחרים למעברות. זהו הדבר היפה ביותר שהצבא יכול היה לעשות. אם ההפרשות כסזון, בהלבשה ובחוטרי בנין, תהינה תמורת תשלום.

9. הגבלת האשראי בנגקים:

ב. רטפורד:

באחת הישיבות דבר סר הורוביץ על הגבלת האשראי בנגקים. לא היה דיון, ובכ"ז אני רואה שהדבר מבוזע. ועדת הכספים שמעה הודעה, ולא דנה עליה. אפשר לא לשאול את הועדה, אך אם מוסרים אל על הפעולה ההולכת להיעשות, יש גם לשמוע את חוות דעתה. אני לא הייתי מסכים לפעולה זו.

10. שחרור שטרלינגים והשמוש בהם:

א. גו-אליעזר: בקשר לנסיעתו של מר הורוביץ לאנגליה בימים הקרובים, הייתי מעוניין לשמוע פרטים, מה לדעתו הסכומים, כן הייתי רוצה לדעת, אם בדעת הממשלה להשקיע את הכסף שישוחרר לדברים יסודיים, או לצרכי מזון וכו'. באיזו צורה חושבת הממשלה להשתמש בכסף זה?

ב. תשובת נציג האוצר לשאלות הנ"ל:

א. ד. הורוביץ: מענה תחילה על השאלה בקשר לפרמיות ייצוא לפרדסנות, בשנה שעברה הודענו לפרדסנים שניתן להם פרמיות ייצוא של 10%, ושנהיה מוכנים את הפדשדש ל-12% להגדיל את הפרמיות ל-12% אם יהיה צורך בכך, בסוף העונה. למעשה שילפנו בשנה שעברה 12%. כל הכסף ניתן מפקודות ההכנסות הרגילות, מתוך הפרשי הקורטום. אין מקור מיוחד לפרמיות אלו.

היו"ר ד. צ. פוקס: הכסף הזה אינו יכול להיות בתקציב הרגיל. אני מבין שהמדינה מוכרת דביזים למעלה מן השער הרשמי.

ד. הורוביץ: דבר זה מיקר למעשה את הסחורות. הסכום האבסולוטי בשנה שעברה הגיע לחצי מיליון ל"י שניתנו בשתי תקופות. סכום זה הוא קצת יותר קטן משהיה צריך להיות כי מנכים את הוצאות האריזה של הפרדסנים. יש ארצות שבהן אין מקום לפרמיות ייצוא מצדנו, כי זה מתבטא במחיר הסחורה שאנו מקבלים מהן. לפעמים אנו מחליפים סחורה בסחורה אחרת.

הפרדסנים פנו אלינו ובקשו להגדיל את הסכום. הדבר נבדק ע"י ועדה פנימית מיוחדת. נשארו שתי הצעות, הצעה אחת ל-12%, והצעה שניה ל-15%. כששר האוצר נסע לחו"ל נשאר הדבר בלתי גמור. הצעתי למועצה לשיווק פרי הדר להסכים ל-13 1/2%. איננו יכולים לנהוג ברוב לב; מדובר על סכומים גדולים מאוד. הם יקבלו לעת עתה 13 1/2%, אולם יש להם זכות לערער על החלטה זו עם שובו של שר האוצר. הדבר לא יפריע להם לעת עתה, כי פרמיות משלמים בסוף העונה. הבטחתי להשאר בניטרליות ידידותית בעניין זה, לגבי ערעור איזה שיהיה. אם הם יצליחו בערעור, יקבלו 15%. אנו חושבים שזה הרבה, אחרי כל מה שעשינו לסובת הפרדסנות. הפרדסנים עצמם הודיעו לנו שהם חושבים שעשינו הרבה למענם. הם קבלו חלק הגון מהמלווה האמריקאי ~~שדשדשדש ועוד~~. אין כל הצדקה לתת להם יותר מ-15%, כי זהו מה שהם דרשו לכתחילה. איש אינו יכול לדעת מה יהיה השנה תנאי הסכירה. יש אומרים שההכנסות תגדלנה, אחרי הדקונטרול, ויש חושבים להיפך. את זאת נוכל לדעת רק עם סיום העונה. איננו יכולים לתת לפרדסנים יותר ממה שיכול להבטיח להם רווח הוגן. על כל פנים, בעניין זה יכריע שר האוצר כשיחזור.

א. עבדור כעת לשאלת השער המיוחד של הלירה לעולים. הפעלנו את הפעולה הזאת בקשר עם העולים החדשים. החלטת הממשלה היתה לעשות את הפעולה הזאת על כל סכום עד 200 דולר. היה ספק אם ההחלטה התכוונה ל-200 דולר לאיש או למשפחה. אנו נהגנו בליברליות בעניין זה, וקבלנו את הפרוש השני. אנו נותנים עד 200 דולר לבעל ו-200 דולר לאשה, כלומר, ביחד, 400 דולר. בשבוע הראשון קבלנו באופן חופשי ווולונטרי 10,000 דולר. את הכסף הזה אנו מוסרים לקניית מצרכים שאינם משפיעים על יוקר החיים הכללי. ישנם דברים קטנים, חומרי עזר, מימיקלים שונים, ועוד דברים שקונים אותם לעתים רחוקות מאוד, ושהיה קשה מאוד להשיגם.

המצרכים הללו נמכרו בזמן האחרון במחירים $\frac{1}{2}$ פנטסטיים, ללא כל יחס לערכם האמתי. אנו נותנים לעולים 50% הענקה על 400 דולר, ואח הכסף הזה אנו צריכים לקבל חזרה כשאנו נותנים מצרך מסוים למישהו. כל הדביזים, וגם אלה, נכנסים למפקח על המטבע הזר. $\frac{1}{2}$ הרשות המוסמכת נותנת את הרשיון. בקשנו את הרשויות המוסמכות לתת לנו רשימה של דברים קטנים כאלה, ואותם אנו נותנים לעת עתה. למשל, נתנו קזיאין. לעת עתה הפעולה מתנהלת בסדר. דבר זה גורם לנו הקלה מסוימת. היה פרסום על פעולה זו שלנו. העתונות אפילו ניפחה את אותה ופרסמה אותה בצורה סופרזת. כולם יודעים מזה.

אני עובר לשאלה בקשר לקרן ההשואה. קרן ההשואה לא אינה בידי האוצר, אלא היתה בידי משרד האספקה והקצוב. ויכוח בענין זה. כמובן, שני השרים החדשים רוצים להשאיר את הקרן פזאת לרשותם. אולם, האוצר עומד על כך שקרן זו תהיה ברשות האוצר. ענין זה צריך להיות תחת מרות דמוקרטית. ברור שצריך להיות שיתוף פעולה בענין זה עם משרד החקלאות ומשרד ~~האש~~ המסחר והתעשייה, אולם, אי אפשר שתהיה קופה שרק ימסרו עליה דו"ח. היות ומחלקים כרגע את המשרד, בקשתי לדחות את ההכרעה בענין זה עד לשובו של שר האוצר, כדי שהוא יוכל להגן על עמדת האוצר בממשלה. זה אינו ענין מפלגתי, אלא ענין של סמכויות של שרים. כדי שהפעולה לא תהיה יותר אטית, בגלל זה שהקרן תעבור לרשות האוצר, אני מציע שתהיה ועדה של שלושת השרים אשר תחליט בכל דבר. הכסף צריך להיות בידי האוצר, כי הוא צריך להיות יותר ממוחה לעניני כספים מהמשרדים האחרים.

בקשר להפעלת הצבא במעברות, אני מודה שאינני יודע את המצב, ואינני יכול להשיב על השאלה שנשאלה. עלי לברר מה המצב, כי הדבר נודע לי רק דרך העתונות. אני אברר את הדבר עם משרד הבטחון.

השאלה האחרונה, בקשר לצבא לנסיעתי לאנגליה היא אקטואלית מאד. סו"ט קבלתי ידיעה שקבעו את התאריך ל-6 בדצמבר. אנו פנינו ל-6 בנקשה להתחיל במו"ט. אנו לחצנו על קביעת תאריך, מהמכה הפשוטה שלא נותרו לנו שטרלינגים בתוך הקופה של המטבע הזר. ענין זה חסור מאד, כי לפנינו עוד חדשיים. אמנם יהיה השחרור לשנת 1951, אולם, אם יהיה שחרור, הנכסים, וסומדות אחרים כמו חברת הנפט, יהיו מוכנים לתת סקדמות, על סמך זה ~~ש~~ שישחררו לנו שטרלינגים.

אומר דבר שאני מבקש מאד לא לפרסם אותו, כי הפרסום עלול לקלקל הרבה מאד, הוא שקבלתי הודעה שהבריטים מסתייגים מסעיף אחד במו"ט, הסעיף של שחרור אחד, עקרי, שהזמנה בשנה שעברה שליש מכל השחרורים, סעיף הנפט. היות והפעלנו את בתי הזקוק, אין הבריטים מבינים מדוע הם צריכים לשחרר לנו שטרלינגים לדלק. ברור שדבר זה אינו נכון, כי אמנם אנו מקמצים את הוצאות העבודה בדביזים, אך איננו מקמצים את ההוצאות לחומרי גלם וכו'. המאבק בסעיף זה יהיה קשה מאד; הם רוצים לשחרר לנו עד כמה שאפשר פחות, ואנו מעוניינים להשיג עד כמה שאפשר יותר. הם אינם מעוניינים באקספורט בלי חמורה, כי הרי הדבר נרשם בפנקסיהם בצד ההוצאה שאין לה כל תמורה. השטרלינגים שנשארו לנו הם בסך 13,150,000 לירות. זה כל מה שיש לנו. יש ניירות ערך השייכים לאנשים פרטיים, אולם, את הסכומים האלה לא ישחררו בשום פנים, כי אם יעשו זאת, הרי הם ייצרו תקדים לגבי כל שאר הארצות, ודבר זה ירושש אותם. ניירות ערך אלה של אנשים פרטיים מישראל באנגליה $\frac{1}{2}$ מגיעים ל-5 מיליון לירות. האנשים מקבלים סדי פעם דיביזנדום מסויטים - אולם הסכומים האלה הם פעוטים.

מר בן-אליעזר שאל, מה אנו רוצים לעשות בכסף זה שישחררו. הוא שאל, מה יהיה השמוש בשטרלינגים המשוחררים, ובכך, אני רוצה ל- $\frac{1}{2}$ שיהיה ברור שכל מטבע זר שנכנס, נכנס לאותה הקופה של המטבע הזר. אנו מוציאים את המטבע לפי עדיפות. ישנה ועדת תיאום של כל המשרדים

הקובעצת, לפי תור עדיפות, כמה להקציב לכל דבר. מבחינה אקטואלית
אנו משתמשים בשטרלינגים בחלק לקניית סזון, וברובם להשגת חומרי גלם,
כי זהו הדבר העקרי שאנו יכולים להשיג באיזור השטרלינג. כמוכן, אם
נמצא בארץ שהיא מחוץ לאיזור השטרלינג חומרי גלם במחירים זולים יותר,
נקנה את החומרים הזולים יותר. אנו משתדלים תמיד לקנות במחירים
נמוכים עד כמה שאפשר.

מעבור לשאלת הליקוידיות של הבנקים:

כל ההגדרה של השאלה הזאת, כפי שהוגדרה ע"י מר רפטור, אינה נכונה.
אין זו הגבלה של האשראי. הליקוידיות של הבנקים ירדה בזמן האחרון
במידה כזאת, שהיה הכרח לעשות משהו בענין זה. הירידה בליקוידיות
היא רעה, ששני נימוקים. נימוק ראשון הוא זה שצריך לשמור על המפקיד.
אין הבנקים רשאים לשחק בכספי המפקידים. בכל העולם ישנה שם מיכסה
יבועה של ליקוידיות שעליה צריכים לשמור כל הבנקים. הנימוק השני הוא
נימוק כלכלי. אם רוצים להקטין את האינפלציה, או לפחות, אם רוצים
לא להגדיל אותה, יש להעלות את הליקוידיות של הבנקים. כשאנו
סוציאליים שטרי אוזר, יש יותר כסף ומגדילים את הפקדונות. ע"י הוצאת
השטרות אנו מגדילים את כוח הקנייה, והמחירים עולים. בכל המדינות
שהיתה בהם אינפלציה, עשו את הפעולה הזאת של הגדלת הליקוידיות.

ישנם שני אמצעים. אמצעי אחד הוא הגדלת

הרביית. לכל איש כדאי ללוות בזמן כזה. מגדילים את הרביית, כדי שהדבר
יהיה פחות כדאי ללווים. אמצעי שני הוא, הגדלת הליקוידיות של הבנקים.
משמע ומניעת הרחבת האשראי. אם זורקים כסף בלי סוף, מגדילים ע"כ את האינפלציה.
האינפלציה, מה שפביא לטמיון את כל מאמצינו להתגבר עליה.

אנשים אומרים שאפשר לעשות בקורת איכותית.

דעה זו אינה נכונה. אומרים שיש לתת אשראי קונסטרוקטיבי ולא לתת
אשראי בלתי קונסטרוקטיבי. ראשית, מה פירוש אשראי קונסטרוקטיבי,
ואשראי בלתי קונסטרוקטיבי? שנית, בתקציב הפיתוח יש יותר מדי כוח
קנייה לדברים קונסטרוקטיביים, ודבר זה מגדיל את המחירים. אין חומר
בשפע, והמחירים עולים. איננו יכולים לחוקק סדר אחד נגד האינפלציה,
ולהרוס את פעולתנו זו סדר שני. איך אפשר לעשות בקורת איכותית?
איננו יכולים לראות מה נעשה בכיסו של כל אדם, ולעשות ע"כ את
המאזן הכללי של כל הכסף בארץ. אם לאדם יש כסף, הוא יוכל להשקיע אותו
לדברים כמו רהיטים, בגדים וכו', ולבוא לבנק בבקשת הלואה למטרה
קונסטרוקטיבית. במקום לממן את התקציב בכסף שאיננו, אנו רוצים לממן
אותו ע"י הוצאת כסף מהשוק. מציעים לנו להדפיס יותר ולתת לבנקים
להלוות. אני מתפלא שמר רפטור, המציע לקבל סילווה כפייה, מתנגד
להגדלת הליקוידיות של הבנקים. אני עושה את אותו הדבר שהוא רוצה לעשותו,
בלי לכפות. המפקיד אינו מפסיד את כספו. זהו אמצעי אנטי-אינפלציוני
מסדרה ראשונה. איננו צריכים לפזר כסף כה רב לשוק. אנו מזרימים
כספים גדולים.

מיכסת הליקוידיות שדרשנו מן הבנקים, נתקבלה שם

במועצת הבנקים פה אחד. אנו דרשנו 45%, במגמה להגיע ל-50%. זה פחות
ממה שהממשלה המנדטורית קבעה בזמנו.

אמצעי זה הוא חוקי. החוק קובע שהמפקח על

הבנקים פורשה לשמור על הליקוידיות. כל דבר שאינו לגיטליבי אינו צריך
לבוא לכנסת, ועל כן אין הדבר הזה צריך לבוא לכנסת. הדבר נעשה בהסכמת
הבנקים פה אחד. נתתי את ההסברה ברצון. הרחבת האשראי הורסת את המשק
של הארץ. לא עשינו דבר רבולוציוני.

מועצת הבנקים מורכבת מנציגי בנק אפ"ק (מר

הופיין הוא יו"ר המועצה), בנק ברקליס, בנק הפועלים, הבנקים הבינזוניים,
דיסקונטו, והבנקים הגרמניים. גם ה ישנם במועצה שמונה חברים, הפייצנים
את כל הפקטורים, מלבד קופות הפילווה והפקטור הקואופרטיבי. גם בין
המוסדות שאינם מיוצגים במועצה יש הסכמה להחלטה זו, שהיא פוזדקת מכל
הבחינות.

ב. רפסור:

אם מר הורוביץ בא ~~איש~~ ואומר לנו בשם האוצר שהענין אינו עוסק לדיון בוועדה, אני מודיע שאמצא דרך פרלמנטרית לעורר את השאלה הזאת. אולם, מר הורוביץ מודיע על צעד זה באחת הישיבות. אינני נגד פניעת האינפלציה, אולם, במקום סילווה חובה שיחול על אלה שיש מה לשאוב אצלם, מקטינים את האשראי הניתן לאלה הזקוקים לו ביותר, מבגבילים את הפעולות של אלה העושים עבודה קונסטרוקטיבית. אני יכול להגיד זאת לגבי כולם, לגבי בעלי מלאכה קטנים, למשקים ועוד. ישנם אנשים שהפעברות שרק עכשו התחילו לפתח מפעלים קטנים ללולים, לדיג ולדברים שונים אחרים. ע"י הגבלת הליקוידיות טבעו את האפשרות מן האנשים האלה, בראש וראשונה, להשיג אשראי. אינני יכול להסכים לליקוידיות כזאת שתפגע באנשים אלה, ובפעולות אלו. הייתי מבין את ההצעה, אילו האוצר היה מציע להבדיל בין קונסטרוקטיבי לשאינו קונסטרוקטיבי. אני מוכן להציע למר הורוביץ דרך לריכוז הון לפניעת ההפקרות. אני מסכים לפניעת ההפקרות, אולם האוצר צריך לראות גם את הצד השני של המטבע. אם האוצר יביא הוכחות, שהחלטה הזאת אינה פוגעת בפעולות קונסטרוקטיביות, אקבל את הצעת מר הורוביץ.

א. הרצפליד:

פעולה זו קשורה במידת מה עם הקליינטים. אין אפשרות לבדוק את כל הקליינטים. אני יודע שהבנקים נתנו תשובה אחת לדרישות לקבל אשראי: "אישתם את ההחלטה על הליקוידיות, ולכן אין קרדיט". הבנק שלח את הקליינטים אלי, ואמר להם לדבר אתי. אני מבין שהדבר יכול לפגוע באשראי לזמנים ארוכים; אולם, אינני מבין מדוע הוא צריך לפגוע באשראי לזמנים קצרים מאוד, לתקופה של חצי שנה. כל מה שמר הורוביץ אמר, נכון וחשוב, אולם, מצד שני, צעד זה החניק את מלם. הון חוזר אינו יכול להשפיע על הליקוידיות עד כדי כך שצריך למנוע אותו.

א. ס. גניחובסקי:

מר הורוביץ אמר שהשתמשו ב"דולרים היקרים" של העולים כדי להזמין חומרים מסוימים. אין יידע הקהל שהוא יכול להזמין? אין יידע הקהל שמותר לו לפנות בקשר להזמנות תמורת הדולרים האלה? האם מפרסמים את הדבר? מי סרכז את הפעולה הזאת? אני רוצה שלא תהינה הפליות בענין זה, שיהיה פרסום מתאים לפעולה, כדי שאנשים יידעו שהם יכולים לפנות בהזמנות.

בקשר לפרמיות שנתנו לפרדסנות, בקשתי פירוש. ברצוני לדעת במה התבטאו הקניות, מי זכה ומי הפסיד וכו'. לא קבלתי את הרשימה. עכשו אני שומע על 13%. האם הפרדסנים יודעים למי עליהם לפנות? אני חבר כנסת, ואינני יודע למי לפנות בענינים שונים. אני רוצה שיהיה ברור לכל אחד, למי הוא יכול לפנות הן בענין זה של הפרדסנות והן בענין הקודם של הדולרים היקרים.

פ. נפתלי:

אני מציע להקדיש ישיבה נוספת לענין זה של צמצום האשראי. אין זה מוטיף לבריאות המטבע שלנו אם עושים בענין זה ויכוח בכנסת בצורה פוליטית.

אני מסכים לדעתו של מר הורוביץ בדרך כלל. אינני מסכים לו בפרט אחד. אני חושב שאין הוא צודק אם הוא מסוה את הפעולה הזאת למילווה חובה. אין לבלבל את שני המושגים האלה, שהם שונים אחד מן השני.

אנו אשמים למצב הקיים, מפני שהצבענו בעד הקצצת תקציבים שונים, בלי למצוא כיסוי עבורם. אולי לא יכולנו לעשות אחרת. עכשו עלינו לעשות כדי לא להגדיל את האינפלציה. יש לצמצם את הכסף הנמצא בשוק. אם אומרים לבנק להעלות את הליקוידיות, אין צורך שיהיה ברור שהוא אינו יכול לתת קרדיטים. הקליינטים חושבים שאשראי לזמן קצר הוא אשראי לעולם ועד. אם אין סחריים הון חוזר, הם טוענים שזו הורדה. אם דורשים מהבנקים להגדיל את הליקוידיות, ובצדק, אי אפשר להגיד להם לתת את האשראי באותה מידה. עומדת השאלה, אם אפשר לקיים פקוח על צורת החלוקה של האשראי, של 55%. בדיקה כזאת היא קשה מדי, כי פירושה בדיקת כל החשבונות של הבנקים. אולם, היינו נסיונות כאלה. אי אפשר למנוע אי-נעימות בשביל לקוחות הבנקים.

רש.

ד"ר א. גרנות:

אני חושב שהפעולה הזאת היא נכונה וחשובה. יש רק להצטרף על כך שהיא לא נעשתה קודם לכן. זהו אחד האמצעים היעילים ביותר למלחמה באינפלציה. ברור שכאשר עושים את הפעולה הזאת, פוגע הדבר בפייסהו. אני רק חושב שהכסף שהבנקים לא היו צריכים לשלוח אנשים לחברי כנסת. הם החליטו לקבל את הפעולה הזאת. טובת האוצר דורשת לדבר עם הבנקים, כדי שלא ייצרו בהלה. דברים כאלה יוצרים בהלה. אנו יכולים להשפיע על הבנקים בקשר לצורת החלוקה של הדברים. האוצר יכול לשפר את המצב בענין זה.

הי"ר ד. צ. פנקס:

נושא זה הוא כמפכות ועדת הכספים, לפי החלטת הכנסת בזמנו, שעניני בנקים שייכים לוועדת הכספים. לא כל דיון של ועדת פרלמנטרית צריך לבוא לכנסת בצורת חוק; ישנם גם דיונים בהם הועדה מחווה את דעתה. אם יש לפייסהו צורך לפנות לכנסת, הוא דשאי לעשות זאת. אני מקבל את הצעת פר נפתלי להקדיש ישיבה מיוחדת לענין זה. הייתי מציע לשפוע את פר הופיין, שהוא יו"ר מועצת הבנקים, ושכתב את החוזרים בשם הועדה המיעצת הזאת.

המצב שנוצר הוא תוצאה משני דברים: א) רן קטן שהיה על הבנקים בזמן הקצוב בהלכשה והנעלה. הבנקים לא קבלו את כל הכספים בחזרה במשך התקופה הזאת ע"י הכנסה רגילה. דבר זה הוריד בפידה ביכרת את הליקוידיות של הבנקים. ב) היתה רחבות גדולה יתר על המידה מצד כמה בנקים בענין נתינת קרדיטים. אינני יודע איך קרה הדבר שבנקים ירדו עד ל-20%. לעת עתה עדיין קיימת ההוראה שיש לקיים ליקוידיות של 50%. אני מבין שהליקוידיות בבנקים ירדה ע"י לחץ של מפעלים ומוסדות שונים, כגון הממשלה, העיריות ואחרים. עכ"פ אני מציע לקבוע ישיבה מיוחדת בענין זה.

לא סיימנו את הדיון בקשר למאזן התשלומים.

אני מציע שגם בענין זה נקבע המסך ישיבה. אני מציע שנדון על מאזן התשלומים לא רק בנוגע לפכומים אלא הקשורים בפו"פ עם אנגליה, כי אם גם בשאלת המורס והייבוא ללא תשלום המסולב בכעיה זו. על חלק מן הדברים נצטרך לדון בנוכחותו של שר המסחר והתעשיה ושר האוצר.

בענין הפרדסנות, אני רוצה שתהיה לוועדה אפשרות להציע לאוצר הצעות. עם כל הפרובלמטיקה של הפרטיות - והפעם הפרטיות לא תשפיענה על המחירים בחו"ל כי הפעם לא הממשלה קונה - יש לי רושם שאחרי הגדלת ההוצאות עבור חומרי אריזה ועבור עבודה - לפי החלטת שרת העבודה - לא נשאר רווח הוגן לפרדסנים. לא בדקתי את הדבר על בורין. הייתי מציע להחזור ולדון בענין זה אחרי שיהיה לנו חומרי יותר מבוסס. אולי האוצר יוכל להגיד לנו, מה הרווח ההגון של הפרדסנים, על שש מסוים.

הרווח תלוי בפריין.

הי"ר ד. צ. פנקס:

אפשר לעשות את החישוב באופן פמוצע.

הבינותי שתוך דברי ד"ר גרנות שהוא מציע שהאוצר יקח דברים עם הבנקים. פר רפפור מדבר על מפעלים קונסטרקטיביים, ומפעלים שאינם קונסטרקטיביים. אני איני יודע איך אפשר לעשות את ההבחנה הזאת למעשה.

הי"ר ד. צ. פנקס:

נחזור לדון בענין זה, ואז תהיה אפשרות לכל אחד להסביר את עמדתו.

ש. דיין:

האם אי אפשר לקבוע סיניפום של קרדיטים, כדי אשר בו לא יפגעו?

ד. הרוביץ:

אני מבקש לדון בשאלת מאזן התשלומים שבוע הבא, לפני בסיסתי לחו"ל, כי זהו סוג העבודה שאני אחראי לו באוצר, והייתי מעוניין להיות נוכח בדיונים.

כדוע, מינתה הממשלה, לפני שהחליטה על הפוליטיקה הכלכלית החדשה, ועדת סומחים ששלושה מהם יושבים כאן, פר נפתלי, ד"ר גרנות ואנכי. הועדה הזאת הפליצה על הגדלת הליקוידיות. בממשלה נתקבל הדבר פה אחד. אח"כ נמסרה הפעולה לביצוע באוצר. באנו בדברים עם ועדת הבנקים, ולא היו חילוקי דעות בינינו לבין יו"ר ועדת הבנקים, פר הופיין. היה אח"כ ויכוח פנימי, על מיכסת הליקוידיות. המיכסה של 45% מותאמת למציאות ידועה. לרוב הבנקים יש ליקוידיות של 45%, והם יכולים להפשיך לנהל פעולות אשראי כמו שעשו זאת עד כה. ישנם סקרים פשוטים, בעקר בבנקים הקטנים, בהם הליקוידיות ירדה עד 20% - 30%. המיכסה של 45% היתה סכונות נגד נתיבה נוספת של קרדיט אינפלציוני, יותר מאשר צעד להורדת הקרדיט. באופן אבסולוטי גדל הקרדיט פמילא, כי סכום הפקדונות גדל בלי הרף, לרגל הטיסון האינפלציוני שלנו. רצינו לקבוע שנוסף על ההגדלה האבסולוטית לא תבוא הגדלה נוספת. צעד זה היה פתון ביותר. דוקא אותם הבנקים שטר הרצפולד נזקק להם, לא נפגעו ע"י פעולה זאת. כשבנק אינו רוצה לתת קרדיט, הוא תמיד מוצא תירוץ לכך. הצמצום בא לכמה בנקים בלתי חשובים ובלתי מכריעים במשק של בארץ. אם בנק צריך להצמצם את האשראי לרגל פעולה זאת, הרי הוא יכול לצמצם על איזו פעולה שהוא רוצה.

איננו רוצים להתערב בכוח בקשר לבקורת איכותית, אבל מסרנו לבנקים הדרכה מסוימת. אנו רוצים לפנוע כל קרדיט צרכני כגון, קניית רהיטים וכו'. כן מסרנו שאין לתת קרדיטים לצבירת סחורות לא לשכירה. אני סבור שאמצעי זה שנקטנו בו הוא כה פתון, עד כי צפיתי לבקורת בכיוון ההפוך, שאנו נוקטים באמצעים בלתי מספיקים במלחמה באינפלציה.

כל אדם הנוקק לאיזו שהיא סחורה פונה לרשות מסוימת, שהיא הרשות המוסמכת. אם הדרישה היא לסחורה שאיננה בענה האיש בשלילה. אולם, אנו אומרים שאין לנו מטבע רגיל להצטרך זה, אך יש לנו דולר יקר. גס"ה קבלנו 10,000 דולר; אינני יודע אם בשבועות בראים נקבל את אותה כמות. בתוך הוצאה שנתי של 300,000,000 דולר, אין סכום קטן זה משפיע. היות וזה דולר יקר, אנו נותנים אותו רק לסחורות היקרות ביותר. מי שצריך סחורה כזאת, הולך לרשות המוסמכת. אם יוכלו לעשות זאת, יתנו לו דולר רגיל; אחרת, יציעו לו דולר יקר. ברור שאנו נותנים את הדולר היקר לפחורות שאינן משפיעות על המחירים.

אני מבקש שכל מה שאמרתי כאן על המו"ם עם הבריטים וכו' לא יסתגנן החוצה, כי הפרטום יכול להביא נזק רב לענין, כיון שהויכוח יהפוך לדי-די-די לענין של פרטיג'ה.

ג. תמצית החנוך והתרבות: לשנת הכספים 1950/51:

היו"ר אצ"ד ד. צ. פנקס: אנו נעבור על התקציב המתוקן שהוגש לנו, ונקבע את ההסתיגויות. אנו מתחילים באגף החנוך.

בסעיף, שהקצבות לרשויות המקומיות למכירת המורים בסעיף טשנה - מערכת החנוך, תבוא הודעה של הועדה של מיניסטרי ה-500 הממשלה המיועדת המורים והדבר יתבטא

בתקציב השנה הבאה. לא ברור לנו אם הסכום של 1,400,000 ל"י יספיק. אם יחסר, יוכנס הסכום לתקציב 1951, והרשויות המקומיות תקבלנה את המגיע להן. קבענו את מינימום המיכסה החל מ-1.1.51.

י. רוקח: אני דורש שמיכסה זו תחול החל מהראשון באוקטובר ש.ז. אני מבקש לדעת מה הסכום שצריך יהיה להוסיף לסעיף זה כדי לתת את המיכסה שנקבע החל באוקטובר.

ס י כ ו ם :
=====

הועדה אישרה את הסעיף, הקצבות לרשויות המקומיות למשכורת המורים בסך 1,400,000 ל"י, בהנחה שהחל מ-1.1.51, תיקבע מיכסה של מינימום 50% השתתפות הממשלה במשכורת המורים, אם יחסר כסף, הוא ייכנס בחשבון התקציב הבא. מר רוקח שש שומר לעצמו זכות להסתייגות, ומציע להנהיג את המיכסה הנ"ל מ-1.10.50.

הינ'ר ד. ג. פנקס: אנו עוברים להחזקת כתי ספר עממיים לילדי ערבים - כולל ביצוע חוק חנוך חובה. החלטנו לפנות למשרד ראש הממשלה, ואני עדיין לא קיימתי את ההחלטה. קבלתי תשובה ממשרד ראש הממשלה (קורא את המכתב). האם ישנה הצעה אחרת, או שנקבל לתשומת לבנו את הכתוב במכתב? היות ויש מחשבה להעלות את דרגות המורים הערביים, אני מפסיק לכך שהדבר יובא בחשבון בתקציב השנה הבאה.

א. חושי: אני מציע להוסיף למורים הערבים 10 ל"י לחודש, נוסף על ה-10 שהם כבר מקבלים. בינתיים ניתנה למורים העבריים תוספת של כ-26 ל"י; עד שיהיה הסדר סופי, אני מציע להוסיף לערבים 10 ל"י על מה שהם מקבלים.

א. בן-אליעזר: אני תומך בהצעת מר חושי. לרשות המורים האלה עומד הנוער הערבי. אין סבה ש לכך שנהפוך את המורים הערבים למרי נפש בגלל ענייני כספים. בגלל חוסר שווי זכויות, הם יהיו אף עלולים יותר לחנך את הנוער הערבי לכיוון הפוך מהכיוון שאנו מעוניינים בו.

ש. דיין: איזה משכורות מקבלים המורים והמלמדים במעברות?

י. אברך: הם מקבלים משכורות של מורים בלתי פופמכים, כלומר, ב-3 ל"י פחות מהמורים המוסמכים.

י. רוקח: סורה עדיין יהודי המלמד בבית ספר ערבי, מקבל את אותה המשכורת כמו סורה יהודי בבית ספר עברי. אם בבית ספר אחד יש סורה יהודי ושני מורים ערביים, הרי המורים הערביים מקבלים פחות מהמורה היהודי, והם מופלים לרעה. אם ההפרש הוא של 26 ל"י, אני מציע לחצות אותו, ולהוסיף למורה הערבי 13 ל"י במשך השנה הזאת, במטרה לחסל את ההפרש בשנה הבאה.

ד. הורוביץ: ישנה שאלה של השבצה ודירוג; על זה יש לנו תשובה ממשרד ראש הממשלה, שהדבר יבוצע בתקציב השנה הבאה. ישנה שאלה שניה, שאין לה שקולים פוליטיים, אלא היא שייכת לוועדת הכספים, אם הפיצויים הניתנים למורים הערביים עד לדירוג צריכים להיות יותר גדולים. אני בדעה שיש להגדיל את הפיצויים האלה, עד לפתרון הסופי.

י. אפרתי: יש הבדל בדרגות של המורים הערביים, כי הם בלתי מוסמכים, לכן אני מציע להסכים להצעתו של מר חושי, ולהוסיף למורים הערביים 10 ל"י לחודש. אני מציע שההעלאה תחול פזמן הדיונים, ולא לגבי החדשים הקודמים.

הי"ר ד. צ. פנקס: אני מציע להפעיל את ההעלאה מאז הראשון באוקטובר, מהתחלת הלמודים. אולי אפשר היה לא להפעיל את ההעלאה בצורת שכום גלובלי, אלא להוסיף להם 20% מסשכורתם.

ס. זנבי: הייתי מציע להחליט על שכום גלובלי. בדרגות מסוימות, יש מורים המקבלים תוספת רק של 10%.

הי"ר ד. צ. פנקס: גם הסכום המסוים אינו צורך, כי ישנם מורים מסופלים במשפחות, ומורים שאינם בעלי משפחות.

ד. הורוביץ: תוספת היוקר היא תוספת שבאה בגלל שינוי בתנאי המחיה, בלי הבדל, איזו משכורת מקבל האיש. כאן שכום מסוים, עד לדירוג. התוספת יכולה לדעתי צורך ביותר לתת לעלות לנו 36,000 ל"י עד לסוף השנה הזאת.

ס. י. כ. מ.: הוחלט להעלות את משכורתם של המורים הערביים ב-10 ל"י, החל מהראשון באוקטובר, עד לדירוגם. תבוא על כך הודעה בכנסת.

הי"ר ד. צ. פנקס: הוראת המלאכה בבתי הספר העממיים. הועדה החליטה לדון בקשר לתוספת בטעיף זה בקשר לתקציב השנה הבאה.

י. רוקח: אני מציע להוסיף לסעיף זה 6,000 ל"י.

ס. י. כ. מ.: הוחלט לדון על תוספת לסעיף זה בקשר לתקציב השנה הבאה. מר רוקח שומר לעצמו זכות להסתייגות, ומציע להוסיף 6,000 ל"י.

הי"ר ד. צ. פנקס: תסיכות לבה"ס המסצוועיים.

ס. י. כ. מ.: הועדה החליטה לאשר את הסכום, ולדון על תוספת בקשר לתקציב השנה הבאה. מר רוקח שומר לעצמו זכות להסתייגות ומציע להעמיד את הסכום בטעיף זה על 60,000 ל"י.

הי"ר ד. צ. פנקס: תסיכות בבתי הספר התיכוניים (כולל גרדנ"ע). מתוך הסכום הכולל, 15 אלף ל"י מופרשים לגדנ"ע בבתי הספר התיכוניים. אני בעד גרדנ"ע. אני מבין שהגרדנ"ע בבתי הספר מאורגן לפי היחידות. בבתי ספר דתיים, משתתפים רק תלמידי בתי-הספר, שהם דתיים.

י. רוקח: אני מציע לרשום את הסכום לגרדנ"ע באופן נפרד. כן אני מציע להוסיף לסעיף זה עוד 25 אלף ל"י.

א. מ. גניחובסקי: אני מציע לקבל החלטה שהנוער הדתי יהיה בגדנ"ע דתי. אחרת אפשר לקבל להסתייג.

י. אברך: התקציב של הגדנ"ע, שהוא הרבה יותר גדול מתקציב זה, אינו כאן. זהו רק חלק מן התקציב לגדנ"ע בבתי הספר התיכוניים.

א. מ. גניחובסקי: הגדנ"ע הוא גדנ"ע אחד. באופן פוליטי אומרים שזו ענין חנוכי. אין לי אפשרות להסתייג על תקציב הגדנ"ע כולו; כאן יש לי אפשרות להעמיד דרישה ולהסתייג אם היא אינה מתקבלת.

א. בן-אליעזר: אינני רוצה לרשום הפתיחות בענין הגדנ"ע, כי אני חושב שהגדנ"ע דרוש לנו מאד. אני בעד קיום הגדנ"ע בבתי הספר. ברצוני להכניס לפרשיכל את בקשתי שהשפעתיה כבר, לקבל את תכנית ההדרכה והחנוך בגדנ"ע, היות והתכנית אינה תכנית צבאית בלבד. אין מלפדים את אנשי הגדנ"ע רק להחזיק נשק ביד, אלא סקיימים שיולים, לפודים בידיעת הארץ וכו'. אני מבקש לקבל את התכנית.

י. אברך: יש להגיש את הבקשה הזאת למשרד הבטחון.

הינ"ר ד. ג. פנקס: לפני שנתיים שמענו את דורי שהיה אז הרמטכ"ל, וקבלנו פירוש שלא על עבודת הגדנ"ע. אנו נעביר את בקשת פר בן-אליעזר למשרד הבטחון.

א. בן-אליעזר: תנועות הנוער בארץ אינן יכולות כמעט לפעול בגלל העובדה שקיים הגדנ"ע. יוצא מכך שהנוער פאורגן בהסתדרות מטשלתית; אם כך, אני רוצה לדעת פרטים על תכנית ההדרכה בארגון זה.

י. אברך: למשרד החנוך אין מפקחים לגדנ"ע.

א. מ. גניחובסקי: בתקציב השנה שעברה היה רשום מפקח כזה.

י. אברך: כדי להגדיל את פעולת הגדנ"ע בבתי הספר התיכוניים, נחנך סכום יותר גדול מאשר 15 אלף ל"י; דרוש סכום של יותר מ-60 אלף ל"י לשם כך. בתי הספר התיכוניים הסכימו לקבל על עצמם חלק גדול מן ההוצאה הזאת, ע"י הגדלת שעות ההוראה וצמצום בשש אחד. הכסף הזה - 15 אלף ל"י - יינתן לבתי הספר התיכוניים. אין מפקחים על הגדנ"ע למשרד החנוך. אם יהיה מפקח, תפקידו יהיה לתאם את שעות הגדנ"ע עם שעות ההוראה בבתי הספר.

י. רוקח: אני מציע להפריד בין ההוצאות לגדנ"ע לבין התמיכה הממשית בבתי הספר התיכוניים. מטילים על בתי הספר הוצאה נוספת לגדנ"ע, ונותנים לחם תמיכה שאינה גדולה בהרבה מהסכום הנוסף שעליהם להוציא. יוצא מכך שהתמיכה היא כמעט אפסית. מה יעשו בתי הספר התיכוניים? הם יטילו את המעטפה הנוספת הזאת על ההורים, הטשלים בין כך שכר לפוד גדול מאד. הורים שיש להם שני בנים בגיל שאי בית הספר התיכוני, אינם יכולים לשלם שכר לפוד עבור שניהם. אני מציע לתת 30 אלף ל"י לגדנ"ע ו-30 אלף, תמיכה.

א. הרצפלד: למה לנו להוסיף על מה שדורשים מאתנו?

הינ"ר ד. ג. פנקס: אינני מקבל את הגישה הזאת, שצריך לפצוא סכום של 15 אלף ל"י לגדנ"ע בתקציב החנוך שהוא קטן. האם בתקציב הבטחון הגדול אי אפשר לפצוא את הסכום הזעום הזה? אני מציע להחליט להעביר את ההוצאה הזאת לתקציב הבטחון, ולא להטיל מעטפה נוספת על תקציב החנוך.

ד"ר א. גרנות:

האם פשרד החנוך מבקש תוספת לתקציב הניתן לבתי הספר התיכוניים? הוא דורש את התוספת

רק בקשר עם הגדנ"ע.

פ. נתפלי:

הייתי יכול להבין את ההצעה להגדיל כעת את התמיכה, אילו הייתי יודע שעי"כ יקטן העול על ההורים. אולם, אני סבור שההוספה של 15 אלף ל"י כרגע, היא רק לטובת בתי הספר התיכוניים.

י. אפרתי:

ברור שהעול על ההורים הוא גדול מדי, אך אי אפשר להקל לכולם בבת אחת. לא הייתי מציע להוסיף כעת לתמיכה לבתי הספר התיכוניים עוד 15 אלף ל"י.

א. ס. גניחובסקי:

אני מציע להקציב את הסכום הזה של 15 אלף ל"י לטטיפנדיות להורים של בתי הספר שאין להם אפשרות לשלם שכר למוד עבור הילדים.

א. בן-אליעזר:

אני מסכים להצעת פר גניחובסקי. כן אני מסכים לכך שיש להוציא את תקציב הגדנ"ע מתוך תקציב החנוך.

ש. דיין:

האחוז הגדול ביותר של הילדים הלומדים בבתי הספר התיכוניים הם ילדי ותיקים. איננו צריכים כעת תמיכות לחנוך הישוב הותיק, בזמן שהעולים החדשים נמצאים במצב התרבותי שהם שכולנו יודעים אותו.

א. חושי:

אני מציע להשאיר את התקציב הזה כמו שהוא, בהבדלה פיוחת ש-15 אלף ל"י הם לגדנ"ע. איננו צריכים לשכוח את אשר שמענו בישיבה הקודמת מפי ד"ר בן-יהודה על הסכסוך בין בתי הספר והגדנ"ע, כי הגדנ"ע רצה להטיל את כל העול על בתי הספר, ובתי הספר דרשו תמיכה של 15 אלף ל"י לשם כך. אם לא נאשר את הסכום הזה, לא יהיה גדנ"ע בבתי הספר, או תגדל המעמסה על ההורים. תוספת של 15 אלף ל"י לתקציב התמיכות בבתי הספר התיכוניים לא תועיל עכשו, כי המעמסה על ההורים לא תקטן באמצע השנה.

י. אברך:

פשרד החנוך אינו מבקש ולא בקש הגדלת התמיכות לבתי הספר התיכוניים, במסגרת תקציב זה. ישנם עניינים יותר חיוניים שהיינו מאד רוצים להוסיף להם את התמיכה. היה הסכם עם הגדנ"ע שפעולות הגדנ"ע בבתי הספר התיכוניים עוברות לבתי הספר. אולם אלה לא יכלו לשאת את המעמסה כולה על שכמם. אם לא נוסיף את הסכום הזה, יטילו בתי הספר את המעמסה הנוספת על שכר הלמוד שההורים משלמים.

א. בן-אליעזר:

אחרי ההסברה ששמעתי, אני בעד אישור התקציב לגדנ"ע, ולא בעד מתן טטיפנדיות.

ד"ר א. גרנות:

אם אנו שומעים כאן שכל ענין הגדנ"ע בבתי הספר התיכוניים יכול להתפוצץ בגלל סירובנו לאשר את הסכום הזה, איננו יכולים לא לאשר אותו.

י. אברך:

השתתפתי בדיונים עם ראש הממשלה בענין זה. הסכום הדרוש להרמת הגדנ"ע בבתי הספר התיכוניים עולה בהרבה על 60 אלף ל"י. חלק גדול ניתן ע"י פשרד הבטחון. בתי הספר התיכוניים הסכימו, להפתעתנו, לתת חלק גדול מסכום זה, - 45 אלף ל"י, בתנאי שדבר זה לא יעלה את שכר הלמוד. מאתנו דורשים תוספת של 15 אלף ל"י.

פ. נתפלי:

כדי לא להפריע לפעולות הגדנ"ע בשנה זו,

אני מסכים לאישור התקציב הזה. יחד עם זאת אני מציע להביע את דעתנו, שיהיה זה נכון לרכז בשנה הבאה את כל פעולות הגדנ"ע במשרד הבטחון.

ס י כ ו ם :
=====
הועדה אישרה את הסעיף, מסיכות לבתי ספר תיכוניים (כולל גדנ"ע) כפי שהוגש ע"י הממשלה.

הועדה הביעה את דעתה שבתקציב השנה הבאה צריך תקציב הגדנ"ע להיות מרוכז בתקציב הבטחון ולא בתקציב החינוך. הועדה דחתה את הצעתו של מר רוקח להוסיף לתמיכות לבתי הספר התיכוניים סכום של 25 אלף ל"י. מר רוקח שומר לעצמו זכות להמתינות בענין זה.

הועדה דחתה את הצעתו של מר רוקח להעביר עוד השנה את הסכום של 15 אלף ל"י לגדנ"ע לתקציב הבטחון. מר רוקח שומר לעצמו זכות להמתינות בענין זה.

הועדה דחתה את הצעת מר בניחובסקי להוסיף 15 אלף ל"י לפטיפנדיות להורים שאינם יכולים לשלם שכר לטור. מר בניחובסקי שומר לעצמו זכות להמתינות בענין זה.

הי"ר ד. צ. פנסט: לשכת הנוער (צופים, קייטנות ומועדונים): מר סנה רשם הסתייגות בענין זה, ויש לקבלה ממנו בכתב. הוא הציע למחוק את המלה "צופים".

א. בן-אליעזר: אני מבין שהקייטנות והמועדונים הם לבתי הספר הם לימי החופש. אולם, יש כאן סעיף "צופים" הכולל הסתדרויות נוער שונות. לי יודוע שה"שומר הצעיר" קורא לעצמו בשם זה. אינני סבור שאני טועה, אך גם אם טועה אני, הרי ברור לכלנו שגם תנועת הצופים אינה נקיה מפלגתיות. אני טוען שגם הצופים הם מפלגתיים. הצעתי היא אחת מן השתיים: או שלשכת הנוער תשפל בכל הסתדרויות הנוער, ותחלק את הסכומים באופן צודק ביניהן, או שתתפק רק בתמיכה במועדונים וקייטנות.

הי"ר ד. צ. פנסט: יש לשכת הנוער פקוח על ההדרכה בהסתדרות הצופים הסוכרת כתנועת נוער חנוכית. ידוע שכל תנועת נוער המוכנה לקבל על עצמה את הפקוח באותם התנאים, יכולה לקבל תמיכה מן הלשכה.

ס י כ ו ם :
=====
הועדה אישרה את הסעיף כפי שהוגש ע"י הממשלה. הועדה דחתה את הצעת מר סנה למחוק את המלה "צופים" משם הסעיף. מר סנה שומר לעצמו זכות להמתינות בענין זה. מר בן אליעזר שומר לעצמו זכות להסתגרות בסעיף זה, ומציע ג"כ למחוק את המלה "צופים".

המשרד הראשי:
=====

הי"ר ד. צ. פנסט: אנו עוברים לסעיף משנה "מסכורת" בסעיף, המשרד הראשי.

א. ס. בניחובסקי: מלבד הסכומים הניתנים לאוניברסיטה ולשכניון, מוציא המשרד הזה כ-80 אלף ל"י. על סכום זה של 80 אלף ל"י אין צורך להחזיק 37 עובדים. אני מציע להוריד את מספר העובדים ל-17, ולהקטין את הסכום בהתאם לכך.

י. אברר:

העובדים האלה עובדים במשרד הראשי, שהפונקציות שלו אינן מסומנות כאן. נדמה לי שבאופן יחסי למשרדים האחרים, אנו מעסיקים במשרד הראשי מעט מאד אנשים. באופן טכני צרפנו לסעיף זה את הקרנות העוסדות לרשות המשרד הנה.

ב. רפפור:

יש לשנות את סיבנה התקציב הזה.

הי"ר ד. צ. פנסט:

אם המדובר הוא על המשרד הראשי של השר, אינני רואה כאן כל הגזפה.

א. ס. גניחובסקי:

אני מקבל את הערה הי"ר, אבל אם כן, לא יוכלו להיות כל פקידים בסעיפים הבאים.

ס י כ ו ם :
=====

הועדה קבלה את הסעיף המשנה, מסכורת כפי שהוגש ע"י הממשלה.

הי"ר ד. צ. פנסט:

(סעיף משנה תמיכה וקרנות)

אני מציע למחוק את המלה "קרנות" כי היא אינה נכונה. קרן היא מוסד עצמי המחלק כספים שהוא אוסף. אני מציע לקרוא לסעיף, קרן השר לתמיכה ביוצרים. הקצבה לתמיכה ביוצרים. אני מציע שלא נדגיש בתקציב שהסכומים עוסדים לרשות השר, אלא השר יודיע במכתב, או יוציא החלטה, שבסעיפים אלה סוצאים הכספים רק לפי הסכמתו.

י. אברר:

ב, סטיפנדיות לעילויים" משתתפים גם מוסדות אחרים, והדבר נעשה לפי הכרזות. יש ועדה מיוחדת המורכבת מנציגי האוניברסיטה, הטכניון, מכון וייצמן ואנחנו.

ד"ר א. גרנות:

אני מציע לקבל את הצעת הי"ר. השר יורה שבסעיפים אלה הוא מחליט.

ס י כ ו ם :
=====

הוחלט למחוק את המלה "קרנות" משם סעיף המשנה, וכן הוחלט למחוק אותה מהסעיפים, סטיפנדיות לעילויים" ו, הקצבה לתמיכה ביוצרים.

הי"ר ד. צ. פנסט:

לפי הנ"ל, נקרא לסעיף, קרן אכסניות נוער בשם אכסניות נוער.

ס י כ ו ם :
=====

החברי הועדה בן-אליעזר וגניחובסקי שומרים לעצמם זכות להסתייגות בסעיף זה.

הי"ר ד. צ. פנסט:

פרטים ליצירת אסנות:

א. ס. גניחובסקי:

אני מתנגד לסכום הרשום כאן. אם רוצים לתת פרטים, יש להגדיל את הסכום; לפרט יש ערך אם יש עליו התחרות ותקנון. אני מציע למחוק את הסכום הזה עצמית כי אנו יכולים לחיות עד סוף השנה בלי פרטים, ולרשום במקומו 1,000 ל"י.

י. אברר:

בתקציב של 50 מיליון ל"י יכולה להיות סכום זעום כזה של 3,000 ל"י לפרטים. ברור שתהינה הכרזות ויהיה תקנון להתחרות על הפרטים.

ס י כ ו ם :

ס י כ ו ם :
 הועדה אישרה את הסעיף כפי שהוגש ע"י הממשלה.
 הועדה דחתה את הצעת מר גניחובסקי להוריד
 את הסכום ל-1,000 ל"י. מר גניחובסקי שומר
 לעצמו זכות להסתייגות בענין זה.
 הועדה החליטה כי השמוש בכספים אלה (לפרטים)
 יהיה לפי תקנות שתפורסמה ברבים, ובהכרזת משרד החנוך.

הי"ר ד. ג. פנסט **כנוסים בין-לאומיים לכל אנפי המשרד:**

א. בן-אליעזר:
 אני מציע לחוק את הסכום, לא מבחינה זו
 שהסכום גדול, אלא מבחינה זו שהחיים
 הצבוריים שלנו הם כה סטובכים, שאפשר לנצל את נסיעותיהם של אנשים שונים
 לעניני משרד החנוך. אין צורך בשעף בסעיף מיוחד כזה.

ד. הורוביץ:
 אם נדבר על דביזים, הרי הדביזים ניתנים לפי
 העדיפות. ברור שלחם קודם לנטיעה. יש לי
 אהרה להצעה של קצוץ בו מחיקה בסעיף זה.

י. אברך:
 אלו נסיעות ללמוד. אני מציע להוריד 1,500
 ל"י עד סוף השנה ולהעביר את הסכום להקניית
 לשון לעולים. לא יכלתי לתקן את התקציב אלא לפי תיקונים של ועדת הכספים.
 אני מסכים לעשות טאמץ ולצמצם את הסעיף הזה על חשבון הקניית הלשון לעולים.

פ. נפתלי:
 אין כאן שאלה של דביזים, כי אם אין דביזים
 אין הקצבה; השאלה היא אם אנו יכולים
 לכבול את המשרד אחד בקשר לנסיעות, ולא לעשות זאת כלפי
 משרד שני.

ס י כ ו ם :
 הועדה אישרה את ההצעה להוריד את הסכום בסעיף
 זה ל-3,000 ל"י ולהעביר 1,500 ל"י לקניית
 לשון לעולים.

**הצעת הועדה דחתה את הצעת מר בן-אליעזר לחוק
 את הסעיף. מר בן-אליעזר שומר לעצמו זכות להסתייגות בענין זה.
 הועדה דחתה את הצעת מר גניחובסקי להוריד
 את הסכום ל-2,000 ל"י. מר גניחובסקי שומר לעצמו זכות להסתייגות בענין
 זה.**

י. רוקח:
 ברצוני להעיר הערה כללית, אני מבקש שכל הפעולות
 של תמיכה וחלוקת פרטים הנעשות ע"י המשרד,
 תיעשנה בשיתוף פעולה עם הרשויות המקומיות.

הי"ר ד. ג. פנסט **אגף התעבורה:
 סעיף משנה מסבורת.**

א. ס. גניחובסקי: **אני מציע להוריד את מספר העובדים ל-13.**

י. אברך:
 חסוה בעיני, אין מציע מר גניחובסקי להוסיף
 למדור לחנוך תורנית ש עוד ששה עובדים,
 וכאן הוא מציע להוריד, בהשגחה למשרדים האחרים, יש כאן סיניסוס
 של עובדים. רק מדור הספריות, המכיל 25 אלף ספר, פעטיק 5 או 6 עובדים.
 יש מחסן ויש ארונות רבים מאד, וספריה נודדת. מלבד זאת יש הנהלת
 חשבונות, אדמיניסטרציה וכו'. אני מוכן לתת פרטים על עבודת האנשים
 באגף זה.

ס י כ ו ם :
 הועדה אישרה את הסעיף.
 הועדה דחתה את הצעת מר גניחובסקי להוריד את

מספר העובדים ל-13, ולפי זה את הסכום ל-10,000 ל"י. מר גניחובסקי שומר לעצמו זכות להסתייגות בענין זה.

היו"ר ד. צ. פנקס: ועדות מיעצות לאמנות ולספרות.

א. מ. גניחובסקי: אני מציע למחוק את הסעיף הזה.

ס י כ ו ם : מר גניחובסקי שומר לעצמו זכות להסתייגות בסעיף זה, ומציע למחוק את הסעיף.

היו"ר ד. צ. פנקס: סעיף משנה פעולות (אגף התרבות):

א. מ. גניחובסקי: מציע למחוק את הסעיפים הנפרדים, מסר האמנות

הפלסטית בארץ, מסר האוספים ו"שליחות" מציע להכניס במקום שלושת הסעיפים האלה, סעיף אחד שייקרא "פעולות סקר" בסכום של 2,000 ל"י.

ס י כ ו ם : הועדה אישרה את הסעיפים הנ"ל כפי שהוגשו

ע"י הממשלה. הועדה דחתה את הצעות מר גניחובסקי, ומר גניחובסקי שומר לעצמו זכות להסתייגות בענין זה.

א. מ. גניחובסקי: אני מציע להעמיד את הסעיף, תמיכות למוסדות

תרבות על הסכום של 35 אלף ל"י.

אני מציע למחוק את הסעיף, ספריות ניידת וציודה. כן אני מציע להגדיל את הסעיף, ספריות יסוד ליישובי עולים חדשים ב-2,000 ל"י.

אני מציע למחוק את הסעיף, תכנית למוסדות לקונטרבטוריות.

ז. רוקח: אני מציע להגדיל את הסעיף, ספריות יסוד ליישובים

חדשים ל-10,000 ל"י ולהקטין לשם כך את התמיכות למוסדות תרבות ב-4,000 ל"י.

ס י כ ו ם : הועדה אישרה את הסעיפים כפי שהוגשו ע"י

הממשלה.

הועדה דחתה את הצעת מר גניחובסקי (א) להקטין

את התמיכה למוסדות תרבות ל-35,000 ל"י; (ב) למחוק את הסעיף, ספריות

ניידת וציודה, ולהוסיף 2,000 ל"י לספריות יסוד ליישובי

עולים חדשים. מר גניחובסקי שומר לעצמו זכות להסתייגות על הסעיפים האלה.

הועדה דחתה את הצעת מר רוקח להגדיל את

הסעיף "ספריות יסוד ליישובי עולים חדשים" על חשבון תמיכות למוסדות

תרבות בסכום של 4,000 ל"י. מר רוקח שומר לעצמו זכות להסתייגות בענין זה.

הועדה דחתה את הצעת מר גניחובסקי למחוק את

הסעיף, תכנית למוסדות לקונטרבטוריות. מר גניחובסקי שומר לעצמו זכות

להסתייגות בענין זה.

היו"ר ד. צ. פנקס: אנו עוברים לדף הבא, המחלטה להנחלת הלשון:

א. מ. גניחובסקי: האם לחברי מפא"י בועדה יש תשובה לדרישתנו

בקשר להחלטה שלא תהיה כפייה דתית בסעיף זה?

האם הם מוכנים להסכים לכך ש-60-80 אחוז מהקניית הלשון לעולים תהיה בצורה דתית, כיון שהאנשים הם דתיים?

פ. נפתלי:

אינני מבין את השאלה. אנו דנים על התקציב.

בקשר לכפייה דתית, יש לפחות לחברי הקואליציה

תשובה ברורה מאת ראש הממשלה, לא רק בסעיף זה, אלא בכל הפעולות.

י. רוקח: שבעתי ממקור מוסמך ש-50% מן הילדים בגיל

חנוך במחנות אינם מקבלים חנוך. למה לנו

להקנות את הלשון למבוגרים, אם הילדים אינם יכולים ללכת לבית ספר?

י. אברך: התקציב שנתן להחזקת בתי הספר לילדי עולים צריך, לפי התכנית, לכסות את תקציב ~~קלף~~ בתי הספר במחנות. פעולת ~~ק~~ הקמת בתי הספר במחנות היא בעצם התהוותה. אנו מניחים שהתקציב לשם כך יספיק בצמצום רב.

הי"ר ד. צ. פנקס: מר גניחובסקי עורך עוד מראשית הדיונים על התקציב את שאלת דרכי הביצוע של התקציב. הוא טען על הפלייה כלפי העולים הדתיים, שצרכיהם הדתיים אינם ניתנים להם ע"י המדינה בצורה נאותה. הוא ~~ד~~ דורש כעת, ויתכן שאצטרף להסתייגותו, שההוצאה בתקציב זה תכוצע בהתאם לצביונה של כל קבוצת עולים המקבלת את הקנייתה הלשון. הוא דורש שמדרי הביצוע יספקו את הצורך הזה של העולים.

ס י כ ו ם : הועדה אישרה את תקציב המחלקה להנחלת הלשון כפי שהוגש ע"י הממשלה. מר גניחובסקי שומר לעצמו זכות להסתייגות בענין זה, וכן גם מר ~~ד~~ ד. צ. פנקס שאולי יסתייג.

הי"ר ד. צ. פנקס: במחלקה להשכלה לעם: הקניית הלשון בערים ובמושבות?

א. בן-אליעזר: אני מציע להעביר את הסכום בסעיף הקניית הלשון בערים ובמושבות לרשויות המקומיות, כתוספת על ההקצבה שהן מקבלות, לשם הקניית הלשון במקומות. בסעיף חוגי למוד"ו - תמיכות לפעולות השכלה ארציות, אני מציע להעביר את הסכומים לרשות האוניברסיטה העברית, למען פעולות השכלה לעם.

הי"ר ד. צ. פנקס: הביצוע של הסעיף הקניית הלשון בערים ובמושבות נעשה בשיתוף פעולה עם המקומות. גם המועצות המקומיות מקדישות סכומים ניכרים למטרה זו.

א. בן-אליעזר: איני עומד על הצעתי בקשר להעברת הסכומים בסעיף זה לרשויות המקומיות.

ס י כ ו ם : הועדה אישרה את הסעיף המחלקה להשכלה לעם כפי שהוגש ע"י הממשלה. הועדה דחתה את הצעת מר בן-אליעזר להעביר את הסכומים בסעיפים חוגי למוד"ו ו תמיכות לפעולות השכלה ארציות לרשות האוניברסיטה העברית. מר בן-אליעזר שומר לעצמו זכות להסתייגות בענין זה.

הי"ר ד. צ. פנקס: המדור לתרבות תורנית: אישרנו בסעיף זה 23 אלף ל"י.

א. מ. גניחובסקי: אני מציע להוסיף בסעיף זה 3 עובדים מחוזיים, בשלוש הערים הגדולות.

הי"ר ד. צ. פנקס: אני שומע שקיימים רק ארבעה עובדים ולא חמשה, כך שיש צורך להוסיף, לפי הצעת מר גניחובסקי, ~~ע~~ עוד שני עובדים על מספר העובדים הרשומים בתקציב. תקציב זה גדל מאד לעומת השנה הקודמת. באופן רגיל, לא תיתן הגדלה נוספת אפשרות של ביצוע.

ס י כ ו ם : הועדה אישרה את הסעיף כפי שהוגש ע"י הממשלה ותוקן ע"י הועדה. הועדה דחתה את הצעת מר גניחובסקי להוסיף עוד 3 עובדים על העובדים הקיימים. מר גניחובסקי שומר לעצמו זכות להסתייגות בענין זה.

הי"ר ד. צ. פנקס: המחלקה להכשרה גופנית: אישרנו הוספה של 10 אלף ל"י לארגוני הספרות.

ס י כ ו ם : הסעיף אושר ע"י הועדה ללא כל הסתייגות.

היו"ר ד. צ. פנקס: "המחלקה לעתיקות".

סיכום: הסעיף אושר ע"י הועדה.

רשימת הסתיגויות שהוגשה ע"י מר בך רפטור.

חנוך:

א. תוספת כללית לחנוך להשלמת תכנית המשרד לביצוע חוק למור חובה לבתי הספר העממיים, לגני ילדים, בתי ספר לנערים עובדים, הבטחת חנוך לילדים במחנות וישובי עולים ולחנוך ילדי ערבים - 550,000 ל"י.

ב. תוספת לחנוך בבתי הספר ערביים לביצוע החוק, להשוואת משכורת המורים הערביים למשכורתם של כלל המורים לפי דרגותיהם - 100,000 ל"י.

תרבות:

- א. תוספת למחלקת הקליטה התרבותית בשביל הישגים חדשים - 150,000 ל"י.
- ב. ערבות לסכום של הסוכנות - 120,000 ל"י.
- ג. למחלקה להשכלה לעם - 50,000 ל"י.
- ד. למחלקה להכשרה גופנית - 30,000 ל"י.

היו"ר ד. צ. פנקס: ההפרש החסר לסכום ש הכולל לתקציב החנוך והתרבות, לעומת הסכום שניתן לנו ע"י הכנסת, ייכנס לממשלה מההכנסות הנוספות שתוגשה כתוספת לתקציב.

ש. דיין: אני מציע להקציב ל-140 מושבי העולים וכפרי עבודה את המינמום של 1,00 ל"י לשנה לכל ש פפר, לענייני תרבות ראשונית ביותר. כיון שהשנה נותרו רק ארבעה חודשים, אני מציע להקציב 30,000 ל"י. העולים האלה בזרקו למקומות מרוקקים, ואין כל סגע ביניהם לבין הישוב הותיק. הם אינם מדברים עברית, ואין להם די מדריכים. זה ענין הנוגע לכל המפלגות. איננו צריכים לפטם את הישוב הותיק בתרבות, בזמן שש שלעולים אלה אין מינימום של תרבות.

א. ס. גניחובסקי: אני מקבל את הצעת מר דיין, אבל אני דורש שלפני שנחליט עליה נצא למעברות ונראה מה המצב. אני מציע לערוך סיור בשבוע הבא.

ב. רפטור: באחד הבידורים שהיו לנו, התעוררה הבעייה הזאת שעורר כעת מר דיין. אם אינני טועה, אמרו לנו אז שהפעולה הדרושה נעשית בקרב העולים מתוך המסגרת של התקציב הקיים. אני מדבר על כל העולים בהתייבות.

פ. נפתלי: אינני מקבל את הדעה, שאנו חייבים לסייר במקום לפני שאנו מקצבים את הסכום. עם כל היסוסים בדרך כלל להוסיף סכומים, אני חושב שהתוספת כאן היא הכרחית.

ס. זגני: עד סוף השנה לא יספיקו להוציא את הסכום הזה שמר דיין מציע להקציב. יש סכום של 35,000 ל"י למטרה דומה, ויש סכום של 5,000 ל"י מן הרטרבה. אני מציע לחלק את הסכום לשניים; חצי יעבירו למטרה שדבר עליה מר דיין, ואת המחצית השנייה, לפעולות להנחלת הלשון. אינני רואה צורך להוסיף לתקציב זה.

ה. יו"ר ד. צ. פנקס:

בזמן שהאנשים ישבו במחנות, נסו להביא למחנות
רקדניות וכו', ונסו להחדיר להם תרבות זולה.
ידוע לי שגם שר החנוך התקומם אז נגד צורה זו של החדרת "תרבות" לעולים.
אם מר דיין מדבר על הנחלת הלשון, הרי אפשר לבצע את הדבר שהוא מבקש,
בסעיף "הנחלת הלשון העברית לעולים". יכולה להיות תרבות והסברה,
במסגרת של פעולות המחלקה הזאת. אני רואה אפשרות להוסיף לסעיף זה
של הנחלת הלשון לעולים סכום של 30,000 ל"י עד סוף השנה. אני מציע
להוסיף לתקציב זה 15,000 ל"י עד סוף השנה.

י. רוקח:

אני מציע להוסיף 20,000 ל"י.

היו"ר ד. צ. פנקס:

ישנו סכום של 5,000 ל"י ברזרבה, שאפשר לקחתו
למטרה זו. אם כן, אנו מוסיפים לתקציב זה
20,000 ש-15,000 מהם נרשמו מחדש.

פ. נפתלי:

יחד עם הפעולה הזאת, עלינו להגיד שהסכום הנוסף
אינו רק להקניית הלשון, אלא קשור גם עם פעולות
תרבות אחרות.

היו"ר ד. צ. פנקס:

כולנו בעד הסעיף הזה. אולם, אני רואה צורך
להגיד באזני מר אברך, שיש להקפיד על כך שהביצוע
לא יהיה דרך המפלגות. ידוע לי מה היה במחנות העולים.

א. ס. בניחובסקי:

אני רוצה שיהיה ברור שאנשים דתיים יקבלו תרבות
דתית, תחת אפוסטרופסות דתית.

א. בן-אליעזר:

אינני מתנגד לסעיף הזה, אולם, לא הייתי רוצה
שייוצר תחום מושב. אני רוצה שתהיה לי, ולכל
אחד זכות לבקר בכל המקומות האלה, בכל הישובים הכפריים החקלאיים החדשים,
ולדבר. אני מציע שתהיה רשימה של מרצים, אנשים בעלי שם ותרבות, שאפשר
לסמוך עליהם.

ס. י. כ. ום:

הוחלט להוסיף לסעיף "הנחלת הלשון לעולים החדשים"
סכום של 20,000 ל"י עד סוף השנה, (מזה 15,000
נרשמו מחדש בתקציב), לשם פעולות תרבות בישובים
הכפריים של העולים החדשים.

=====

א. בן-אליעזר:

אני חושב שב"כ סיעתנו שיחפו פעולה מלאה ביחס
לדיון על תקציב החנוך. יש כמה דברים שהפתיגנו
מהם, והיו דברים שהסכמנו להם. לא נצביע נגד התקציב.
אבל, יתכן שנימנע, ויתכן שנצביע בעדו. במקרה שנימנע, או במקרה שנצביע
בעד התקציב, אני מבקש רשות למסור הודעה בכנסת ביחס לזה.

=====

י. רוקח:

אני מציע להוסיף סכום של 200,000 ל"י, להשתתפות
הממשלה בנניני בתי ספר וגנים.

ס. י. כ. ום:

הועדה דחתה את הצעת מר רוקח להוסיף סכום של
200,000 ל"י כהשתתפות הממשלה בנניני בתי ספר
וגני ילדים. מר רוקח שומר לעצמו זכות להסתייגות
בענין זה.

=====